

Т.В. Романчик, канд. екон. наук, доц. (*HTУ «ХПІ», Харків*)

А.В. Романчик, студ. (*ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Харків*)

СТАН ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Серед основних тенденцій розвитку світової економіки у ХХІ столітті виділяють зростаючу роль науково-технічного прогресу. Він забезпечує конкурентоспроможність національних економік, саме тому прискорений розвиток науково-технічної й інноваційної сфер діяльності набуває стратегічного значення.

Інноваційний шлях розвитку можуть обирати для себе підприємства, які мають для цього достатній рівень фінансової підтримки, чого, на жаль, бракує сьогодні Україні. І хоча традиційно Україна вважається державою з вагомим науковим потенціалом, але економічні процеси, що відбуваються, негативним чином вплинули на розвиток її інноваційної діяльності.

Провідні країни світу витрачають на науку більше 3% ВВП, більше половини їх підприємств щорічно впроваджують продукцію, виготовлену із застосуванням новітніх технологій і наукових розробок. В середньому кожні два роки їх асортимент оновлюється повністю. Продукція ж українських підприємств оновлюється за п'ять і більше років. Причому, інновація зводиться найчастіше до вдосконалення прототипу, а нова продукція, вперше освоєна в Україні, становить всього 4,1%. До того ж її технічний рівень часто не відповідає сучасним вимогам, а, значить, вона не є конкурентоспроможною на зовнішньому ринку.

Сучасний стан справ в Україні демонструє, що вона не має чіткої інноваційної політики. Наразі на фінансування науки виділяється менше 0,5% ВВП. Хоча, як свідчить світовий досвід, відчутний результат з'являється тоді, коли в науку інвестують не менше 3–4% ВВП.

Сьогодні Україна практично зникла з винахідницької та інноваційної карти світу. Нині її частка в світовому обсязі торгівлі наукомісткою продукцією становить 0,1%. На внутрішньому ринку ситуація трохи краще, але підприємства все-таки вважають за краще купувати вже діючі і випробувані технології, так як фінансувати нові розробки ризиковано.

Аналізуючи статистичні дані по інноваційній активності підприємств різних галузей і регіонів, можна помітити тенденцію проведення більш активної інноваційної діяльності в галузях з великою питомою вагою великих і середніх підприємств. Питома вага витрат на інновації та інформатизацію в загальній сумі витрат складає приблизно 95% на великих і середніх та 5% на малих підприємствах. Така низька інноваційна активність малих підприємств пов'язана з тим, що в даний час підприємницька діяльність в Україні регулюється близько 60 тис. нормативно-правових актів. Крім того, існує велика кількість регулюючих актів на місцевому рівні. Стимулювання ж нововведень на малих підприємствах практично не здійснюється.

Незважаючи на наявні проблеми, деякі українські підприємці усвідомлюють вигоди інноваційної активності. Так, за даними Державної служби статистики України, у 2015 р. інноваційну діяльність здійснювали 978 підприємств України. Серед регіонів вищою за середню в Україні частка інноваційно активних підприємств була в Миколаївській, Харківській, Кіровоградській, Івано-Франківській, Запорізькій, Херсонській, Сумській, Одеській, Львівській і Тернопільській областях. Розподіл організацій за секторами науки показує, що найбільша кількість наукових установ належить до

галузевого сектору (480 установ, що становить 49,1% від загальної кількості) та академічного сектору (303 установ, що становить 31,0% від загальної кількості).

Тенденція щорічного зменшення кількості організацій, які здійснюють науково-технічну діяльність, супроводжується збереженням майже незмінної структури їх розподілу за галузями наук: найбільші майже однакові частки (близько 38%) припадають на природничі і технічні науки, найменша частка – на гуманітарні науки (близько 5%).

Очевидно, що інновації залежать від знань, навичок і творчості тих, хто займається бізнесом. Але важливу роль в створенні правильного середовища для інноваційної діяльності відіграє уряд. У нашій країні поки що не закінчено побудову необхідного клімату для інноваційної діяльності: ще не досягнута макроекономічна стабільність, не налагоджена ІТ-інфраструктура, не розроблена цілісна політика наукової діяльності.

Особливу увагу слід звернути на те, що Україна має значний науково-технічний потенціал. Тому не можна допустити, щоб стан економіки і недостатня або неякісна нормативна база зупинили подальший його розвиток.